

Ройко Л. Л.

канд. пед. наук, доцент,

доцент кафедри загальної математики

та методики навчання інформатики

Волинський національний університет імені Лесі Українки

РОЛЬ ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ-ЕКОЛОГІВ

Одним із пріоритетних завдань вищої школи є процес формування у здобувачів освіти фахових компетентностей, які забезпечать отримання програмних результатів навчання, що відповідають обраній спеціальності. Майбутній кваліфікований фахівець має бути здатним до прийняття нестандартних рішень, генерування нових ідей, творчого мислення і чіткого усвідомлення, де і яким чином отримані знання можуть бути застосовані у дійсності.

Підготовка майбутніх фахівців-екологів потребує формування у здобувачів освіти не тільки системи екологічних знань та вмінь, але і належного рівня математичних знань [1, 5].

Досвід роботи, дозволяє нам виділити низку проблем, які виникають у процесі вивчення освітнього компонента «Вища математика» [3]:

- неспроможність втримати у пам'яті і сформулювати певні теоретичні положення з математики на тому рівні, який передбачений теорією курсу;
- нездатність уявити цілісну картину математичного процесу, прагнення розбити його на окремі частини та елементи;
- невміння зв'язати математичні явища з процесами, які відбуваються в екології;
- нечіткість у формулюванні свого розуміння предмету вивчення;
- відсутність належного інтересу до вивчення математики;

- труднощі у самостійному опрацюванні наукової та спеціальної літератури;
- репродуктивний рівень знань і умінь;
- відсутність мотивації до самостійного оволодіння новими знаннями.

Тому основною метою вивчення освітнього компонента є надання здобувачам освіти фундаментальних знань з вищої математики, які дозволяють у подальшому засвоювати фахові освітні компоненти, котрі базуються на математичних поняттях. При цьому значна увага надається виробленню практичних навиків при розв'язуванні прикладних задач, вмінню застосовувати математичні методи для дослідження реальних процесів і прийняття оптимальних рішень. Як, показує досвід, викладання у великому обсязі чистої математики – неефективна справа, яка не сприймається здобувачами освіти. Математика стає чужою для них наукою, якщо вони не бачать у ній можливості використання у майбутній професійній діяльності. Тому при викладанні класичних розділів вищої математики необхідно використовувати внутрішньо-предметні й міжпредметні зв'язки та прикладну спрямованість освітнього компонента [2].

Одним із важливих засобів реалізації професійної спрямованості курсу «Вища математика» є використання прикладних задач, які відображають реальні ситуації та процеси, а їх розв'язання показує необхідність застосування математичного апарату у професійній галузі [4].

Для дослідження наприклад, змін екологічних показників у часі, побудови моделей зростання популяцій здобувачам освіти необхідні знання з математичного аналізу. Опис динамічних процесів у екосистемах можемо здійснити з допомогою диференціальних рівнянь. При аналізі даних, моделювання взаємодій між видами необхідні знання з лінійної алгебри. Для оцінки невизначеності в екологічних системах, проведення статистичного аналізу даних – знання з теорії ймовірностей та математичної статистики.

Вивчення математики розвиває абстрактне мислення, що є необхідним для успішного вирішення екологічних проблем, зокрема:

- бачити екологічні системи як складні взаємопов'язані цілі, що дозволяє

краще розуміти їх функціонування;

- прогнозувати зміни в екосистемах, оцінювати вплив різних чинників (забруднення, зміни клімату тощо) та розробляти стратегії збереження довкілля;

- оцінювати ймовірність виникнення певних екологічних проблем (наприклад, поширення шкідників, забруднення водойм) та їхні потенційні наслідки з допомогою математичних моделей;

- вибрати оптимальні рішення для зменшення екологічних ризиків з допомогою математичних методів.

Висновки. Освітній компонент «Вища математика» є невід'ємною частиною професійної підготовки екологів, надаючи їм необхідні інструменти для розуміння складних екологічних процесів, прийняття обґрунтованих рішень та розробки ефективних стратегій збереження навколишнього середовища.

Список літератури

1. Новицька Л. І., Дубчак В. М. Особливості викладання вищої математики для студентів-екологів. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2018. Випуск 1 (42). С. 159-163

2. Ройко Л. Л., Микитюк І. О., Ройко О. О. Особливості викладання вищої математики для студентів нематематичних спеціальностей. *Математика. Інформаційні технології. Освіта*. зб. статей VII Міжнар.наук.-практ. конф. Луцьк. 2018. №5. С.119-124

3. Ройко Л. Л., Микитюк І. О. Прикладна спрямованість освітнього компонента «Вища математика». *Математика. Інформаційні технології. Освіта*: зб.статей XIII Міжнар.наук.-практ. конф. Луцьк. 2024. №11. С.110-116

4. Ройко Л.Л. Прикладні задачі як один із засобів формування професійних компетентностей у студентів-екологів при вивченні вищої математики. *Теорія і практика сучасної науки та освіти*: матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 29-30 вересн. 2024 р.). Львів : Львівський науковий форум, 2024. С. 34-36

5. Цецик С. Компетентнісний підхід до процесу математичної підготовки майбутніх екологів. *Нова педагогічна думка*. 2015. №2 (82). С.93-97